

VU Research Portal

Kickboksen, een Marokkaanse route naar succes?

van Gemert, F.H.M.

published in

Tijdschrift voor veiligheid
2019

DOI (link to publisher)

[10.5553/TvV/187279482019018304004](https://doi.org/10.5553/TvV/187279482019018304004)

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

document license

Article 25fa Dutch Copyright Act

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

van Gemert, F. H. M. (2019). Kickboksen, een Marokkaanse route naar succes? *Tijdschrift voor veiligheid*, 18(3-4), 56-74. <https://doi.org/10.5553/TvV/187279482019018304004>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Kickboksen, een Marokkaanse route naar succes?

Frank van Gemert

Loïc Wacquant voerde een etnografisch onderzoek uit in het getto van Chicago en hij beschrijft de route van sociale mobiliteit die zwarte bokkers proberen te volgen als ze trainen en in de gym 'body capital' opbouwen. Dit artikel is gebaseerd op gelijksoortig onderzoek en vergelijkt de zwarte bokkers met twee episodens van kickboksen in Amsterdam. Wacquant is niet hoopvol als het gaat om de sociale mobiliteit van de bokkers, want hij ziet in hun bokslaan een bevestiging van hun lage maatschappelijke positie. In de eerste Nederlandse episode lukt het kickboksers om 'body work' in de gym te combineren met werken in de economie van het uitgaansleven. Ze verdienen geld, maar zijn zich onvoldoende bewust van de gevaren betrokken te raken bij criminele activiteiten en een aantal vechters komt in de gevangenis terecht als gevolg hiervan of laat het leven. Momenteel is kickboksen erg populair onder jonge Marokkanen. Marokkaanse trainers hebben gezien wat er verkeerd ging in de voorgaande episode en houden hun jonge pupillen nauwlettend in de gaten om er zeker van te zijn dat zij zich realiseren dat wat er werkelijk toe doet naast en na het kickboksen plaatsvindt.

1 Inleiding

‘Op dit moment is er een hele tendens van alleen maar Marokkaanse jongens. Het lijkt of dat soort jongens liever de vechtsport beoefenen dan een ander soort sport. [Dat is raar,] want als je het goed beschouwt vindt niemand het leuk om stoten of trappen te krijgen. Maar dat accepteren ze, omdat ze dan toch iets kunnen zijn’ (IKON, 2006).

Aan het woord is doorgewinterde trainer Thom Harinck, die erop wijst dat kickboksen aantrekkelijk is voor jongens uit een etnische minderheid die meer aanzien willen. Zijn observatie sluit aan bij meer recente onderzoeksgegevens, die laten zien dat het in steden als Amsterdam vooral jongeren met een migratieachtergrond en een lage opleiding zijn die gaan kickboksen (Elling & Wisse, 2010; Baar & Wubbels, 2011; Loef & Lagendijk, 2015; Elling et al., 2017). In de gyms van Amsterdam-West zijn momenteel heel veel jongens met een Marokkaanse achtergrond te vinden.

Kickboksen is een sport die worstelt met een slecht imago. Na introductie in de jaren zeventig kwam de sport herhaaldelijk negatief in het nieuws als het ging over vechtsportgala's die uit de hand liepen, over de misdragingen van Badr Hari binnen en buiten de ring of over kickboksers die betrokken raakten bij zware delicten en dan niet zelden het leven lieten (Van Gemert, 2015: 56-62; Loef &

Lagendijk, 2015: 10-13). De laatste jaren verdwijnen de negatieve berichten naar de achtergrond, want kickboksen is populairder dan ooit. Maar links tussen kickboksen en criminaliteit bestaan jaren later nog steeds (RIEC, 2012; Dortants & Van Bottenburg, 2013; Werkgroep Handhaving, 2014; Asscher, 2015; Loef & Lagendijk, 2015; Lagendijk & Deelen, 2018) en wijlen burgemeester Van der Laan sprak mede daarom over vechtsportgala's als 'netwerkbijeenkomsten voor de onderwereld'. Niet toevallig draait het in recent onderzoek naar de sport in Nederland vooral om vragen rond handhaving en regulering (RIEC, 2012; Dortants & Van Bottenburg, 2013; Van Koolwijk, Lagendijk & Van Egdome, 2014; Werkgroep Handhaving, 2014; Loef & Lagendijk, 2015; Dortants et al., 2016; Dortants, 2017).

Dat jongeren met een Marokkaanse achtergrond zijn oververtegenwoordigd in deze vechtsport roept vragen op. Zij vinden kickboksen aantrekkelijk en willen er iets mee bereiken, maar bestaand Nederlands onderzoek laat niet zien hoe dat in zijn werk zou kunnen gaan. Aanknopingspunten zijn te vinden in onderzoek van socioloog Loïc Wacquant, in wiens werk sociale ongelijkheid een centraal thema is (Schinkel & Schuilenburg, 2011). Eind jaren tachtig deed hij onderzoek in een gym in het zuidelijk getto van Chicago, waar zwarte boksers proberen om met behulp van hun sport hogerop te komen (Wacquant, 1992, 1995, 1998, 2001b, 2004).¹

In dit artikel liggen vechters² met een Marokkaanse achtergrond onder de loep en het doel is zicht te krijgen op de rol van vechtsport bij hun sociale mobiliteit. Dit onderzoek is relevant voor de wetenschap omdat het met de verwijzing naar Wacquant aansluit bij een discussie over sociale stijging van vechters met een etnische achtergrond. Dat gebeurt door inzicht te geven in wat er geleerd wordt *in* de gym en hoe dat te gebruiken is *buiten* de gym. Daarin komt tevens de relevantie voor beleid naar voren, maar anders dan genoemd onderzoek ligt hier geen nadruk op handhaving en regulering (zie boven) en evenmin blijft het hangen bij de vraag of in de gym verkeerd agressief gedrag wordt aangeleerd (Endresen & Olweus, 2005; Kreager, 2007; Gubbels et al., 2016). Eerder sluit het aan bij onderzoek dat ingaat op de vraag of het beoefenen van vechtsport kwetsbare jongeren kansen biedt (Theeboom & Verheyden, 2011; Vertonghen et al., 2014).

- 1 Wacquant's boek *Body & Soul; Notebooks of an apprentice boxer* uit 2004 deed veel stof opwaaien in de wereld van de sociologie en kreeg aandacht in diverse tijdschriften. In *Symbolic Interaction* (vol. 28-3) verschenen drie besprekingen en in *Qualitative Sociology* (vol. 28-2) besteedde men een heel nummer aan de commentaren van maar liefst negen verschillende recensenten. In beide tijdschriften werd tevens een repliek van Wacquant geplaatst.
- 2 Er zijn onder kickboksers veel personen die ook andere vechtsporten beoefenen. Dat is voor hen een kleine stap, omdat in nogal wat gyms in meerdere disciplines wordt getraind, wat (tijdelijk) overstappen makkelijk maakt. In het verleden betrof dat bijvoorbeeld karate, boksen, muay thai en savate (ook wel: Frans boksen). Tegenwoordig stappen wedstrijdvechters niet zelden over naar mixed martial arts (MMA), want daarin is meer te verdienen. De aanduiding 'vechters' lijkt daarom in deze tekst correcter dan 'kickboksers'. Bovendien wordt het woord 'vechters' in deze wereld ook veel gebruikt.

Frank van Gemert

De specifieke kwestie van sociale stijging met behulp van kickboksen is onderdeel van een groter onderzoek.³ ‘Succes’, zoals gebruikt in de titel, kan in deze context een dubbele betekenis hebben. Het kan passen in de loopbaan van de vechter en refereren aan gewonnen wedstrijden, maar het kan ook verwijzen naar opgebouwd sociaal kapitaal dat gebruikt wordt om een hogere maatschappelijke positie te bereiken. Gewonnen wedstrijden kunnen inkomsten genereren en aanzien opleveren, maar daarmee is niet gezegd dat de twee vormen van succes per se in elkaars verlengde liggen. De centrale vraag hier luidt: *Hoe kunnen jongeren met een Marokkaanse achtergrond tegenwoordig in Amsterdam-West hogerop komen met behulp van kickboksen?* ‘Hogerop komen’ verwijst naar het verwerven van een hogere maatschappelijke positie.

Dit kwalitatieve onderzoek naar kickboksen vertoont parallellen met dat van Wacquant, want ook hier laat een wetenschapper zich als novice onderdompelen in de wereld van een vechtsport. Het betreft kickboksen in twee gyms in achterstandswijken van Amsterdam-West en hier zijn veel vechters te vinden met een Marokkaanse achtergrond. Een vergelijking dringt zich op, maar het is evident dat die ook zal haperen. Boksen en kickboksen verschillen nu eenmaal van elkaar en zwarte Amerikanen vormen mede vanwege hun specifieke geschiedenis een andere groep dan de vechters met een Marokkaanse achtergrond. Bovendien verzamelde Wacquant zijn data eind jaren tachtig in het getto van Zuid-Chicago, een andere context dan de achterstandsbuurten van Amsterdam-West tussen 2014 en 2018.

Toch biedt Wacquant’s werk houvast, want hij beschrijft wat gaande is binnen de muren van de gym en hoe zich dat verhoudt tot de grotere wereld erbuiten, ofwel ‘how boxing makes sense in its context’ (Wacquant, 1992: 224). Opvallend in de weergave van Wacquant is vooral de belichaming van de sociale werkelijkheid. Dit sluit aan bij een specifieke route die de zwarte vechters volgen om sociaal te kunnen stijgen. In het onderstaande wordt deze route van de boksers in Chicago beschreven en geplaatst naast de route die Marokkaanse kickboksers in Amsterdam volgen. Omdat de Marokkaanse vechters niet de eersten zijn die in de hoofdstad ten tonele komen en zij deels op een andere manier dan hun voorgangers gebruikmaken van de mogelijkheden die met de vechtsport binnen hun bereik komen, wordt ook een beschrijving gegeven van de beginjaren van kickboksen in Amsterdam. Het zwaartepunt van deze vergelijking, die daarmee dus drie onderdelen kent, ligt in de beschrijving van deze routes aan de hand van drie deelvragen: *Wat zijn kansen en bedreigingen voor de vechters? Hoe nemen zij daar kennis van? Hoe worden hun kwaliteiten aangewend?*

In de eerste paragrafen hieronder wordt het werk van Wacquant en de route van de zwarte boksers besproken. Vervolgens wordt uit de doeken gedaan hoe het onderzoek in Amsterdam werd uitgevoerd. In de beschrijvingen uit de hoofdstad wordt als eerste het kickboksen in de jaren na de introductie in Nederland

3 Andere aspecten van de complexe geschiedenis van het kickboksen in Nederland en de transformaties daarbinnen worden belicht in te verschijnen artikelen over (1) de ontwikkeling van kickboksen, (2) het criminele verleden van het Nederlandse kickboksen (Van Gemert 2019) en (3) narratieven in de vechtsport.

besproken. Hier komt een specifieke route ter sprake die niet tot (legitiem) succes leidde. Aan de hand van meer recente data komen gyms uit Amsterdam-West in beeld en wordt vervolgens de derde route van sociale stijging van Marokkaanse vechters uiteengezet. In de conclusie worden de drie routes vergeleken en wordt de centrale vraag beantwoord.

2 Boksen in Chicago

Loïc Wacquant deed eind jaren tachtig drie jaar lang etnografisch onderzoek in het zeer armoedige Zuid-Chicago (Wacquant, 2004). Hij ging zelf boksen en maakte gebruik van participerende observatie om zijn data te verzamelen binnen de muren van de Woodlawn Boys Club, een gym in het getto. De overwegend zwarte bevolking was vaak werkloos en afhankelijk van een uitkering. Wie het zich kon veroorloven, had de wijk verlaten. De *'truly disadvantaged'* van de zwarte onderklasse (vgl. Wilson, 1987) bleven achter in buurten met niet veel meer dan drankzaken en kerken.

Het getto wordt door Wacquant (2001b; 2006) beschreven als een volgende historische stap van sociale ongelijkheid voor de zwarte onderklasse sinds de slavernij en het Jim Crow-systeem. In de huidige neoliberale samenleving spreekt Wacquant (2001b; 2006) van het 'hypergetto' en daarmee doelt hij op het versmelten van de arme wijken met de gevangnissen. Er is tussen de twee populaties een voortdurende uitwisseling, maar beide bevinden zich een territorium waarin de zwarte Amerikanen zitten opgesloten.⁴

Voor veel zwarte bokkers geldt dat ze weinig meer bezitten dan hun eigen lichaam, ze beschikken over *'body capital'*. Een bokser investeert veel tijd en energie tijdens trainingen in de gym om zijn lichaam sterk en snel te maken en de specifieke technieken in te slijpen, *'body work'* (Wacquant, 1995). De gedisciplineerde bokser traint hard om afstand te nemen van de drugs en het geweld op straat en zo maakt de onmiddellijke omgeving van het getto *'body work'* binnen de muren van de gym betekenisvol. 'The boxing gym defines itself in a relation of symbiotic opposition to the ghetto' (Wacquant, 1992: 225). 'It both feeds upon and fights against the preoccupations and values of the encompassing street networks and culture' (Wacquant, 2005: 460). De Woodlawn Gym is onderdeel van een *social club* die jongeren op het rechte pad wil houden, *'beat the streets'* (Wacquant, 2004: 30-31). De club draait echter puur op vrijwilligers en het jaarlijkse gala dat wordt georganiseerd om fondsen te verwerven is weinig succesvol. Als er iets kapot gaat, moeten de vechters middelen bij elkaar schrapen voor een reparatie. Geld is er niet, wat overblijft is *'body capital'*.

Bokkers stemmen hun waarnemingen, denken en handelen af op hun specifieke leefwereld. Zij trainen veel en hard en brengen offers door goed op hun gezondheid te letten. Er wordt dus veel verlangd van de bokser, maar er is geen garantie

4 Een punt van kritiek op Wacquant is dat hij veel nadruk legt op wat in de gym plaatsvindt en weinig zicht lijkt te hebben op wat bokkers erbuiten doen en welk houvast het gewone leven hun biedt (Hoffman & Fine, 2005). Deze en andere kritiek op zijn werk wordt niet besproken en dit artikel voorziet in die zin niet in een uitputtende evaluatie van zijn onderzoek.

Frank van Gemert

dat hij succesvol zal zijn. Sterker nog, er zijn reële risico's dat hij te veel klappen oploopt of anderszins geblesseerd raakt en een kortere loopbaan zal hebben dan hij zou willen. Elke bokser is hiervan op de hoogte, maar ziet zichzelf als een uitzondering voor wie dat niet geldt. Met zijn individuele toewijding en doorzettingsvermogen denkt hij dat te kunnen afdwingen (Wacquant, 1995, 2004).

Tussen de verschillende betrokkenen in de bokswereld bestaan ongelijke verhoudingen. Het idioom dat wordt gebruikt kent metaforen die ontleend zijn aan prostitutie, slavernij of veeteelt (Wacquant, 2001a). De uitbuiting die doorklinkt, is steeds ten nadele van de bokser. De bokser is zich ervan bewust hoe de bokswereld in elkaar steekt, maar hij ziet zichzelf als een speler die bewust voor het wedstrijdvechten kiest als een route om te ontsnappen aan het lot om eindeloos vervelend en slecht betaald werk te moeten doen (Wacquant, 2001a: 189). Wacquant stelt vast dat er sprake is van '*ethnic succession*', want het zijn steeds mensen uit de etnische groep die het meest in de knel zitten die gaan boksen (Wacquant, 2004: 42). In het verleden waren dat Italianen en Ieren, nadien zwarten en Mexicanen.

3 De route van de zwarte bokser in Chicago

De trainers en vechters uit Chicago hebben jarenlange ervaring. Sommigen zijn met de sport begonnen toen ze vastzaten en anderen hebben 'pretraining' gehad, waarmee ze doelen op hun ervaring met vechten op straat (Wacquant, 2004: 25-27). Drugs zijn overal in het getto te koop en alle boksters kennen personen die gebruiken, dealen, vast zitten of dood zijn vanwege drugs (Wacquant, 2004: 174-176). De zwarte boksters kennen zowel de oneerlijke wereld van het boksen als de gevaren van het getto en bewegen zich tussen Scylla en Charybdis.

Degenen die serieus hun sport beoefenen, leren op de lange termijn te kijken. Zo investeren zij bijvoorbeeld in goede handschoenen en hoofdbescherming (Wacquant, 2004: 53). Niet toevallig constateert Wacquant dat het de slimmeren zijn, afkomstig uit functionerende gezinnen, die dit kunnen overzien. De meesten kunnen het zich niet veroorloven om incidentele inkomsten buiten de sport af te wijzen en ze laten trainingen schieten om wat extra te verdienen (Wacquant, 2004: 44-46). Deze attitude komt de sportloopbaan niet ten goede, want boksters die gaan voor succes op korte termijn, nemen risico's, raken geblesseerd, branden te vroeg op en zijn '*dead meat*' voor hun loopbaan tot bloei kan komen (Wacquant, 2004: 148).

De route van de zwarte boksters uit de gym in Chicago krijgt richting door gevaren uit de weg te gaan. Wacquant tekent oprechte en doorleefde adviezen op die de focus leggen op wat gebeurt binnen de muren van de gym. De onmiddellijke omgeving van het getto is gevaarlijk, de bokswereld is oneerlijk en de samenleving die zich bevindt op nog grotere afstand interesseert de vechters niet. Trainer Dee-Dee drukt het kernachtig uit: 'What matter to me is what happen in here, between these four walls here. I don' give a damn about the rest' (Wacquant, 2004: 29).

Wat zijn kansen en bedreigingen voor de vechters? Hoe nemen zij daar kennis van? Hoe worden hun kwaliteiten aangewend? De kansen van de zwarte bokkers liggen in de gym en de bedreigingen worden door Wacquant erbuiten gesitueerd. De gevaren van het getto vormen een dagelijkse realiteit voor de bokkers, maar trainers hameren erop dat het bovenal trainingsarbeid is die hun de noodzakelijke kwaliteiten kan verschaffen om daaraan te kunnen ontsnappen.

4 Methode

Dit artikel plaatst de bevindingen van Wacquant over bokkers in Chicago naast onderzoek naar kickboksen in Amsterdam. De Nederlandse data werden verzameld in een kwalitatief onderzoek dat diverse methoden omvat: participerende observatie, interviews, bestudering van literatuur en berichten in de media en op internet.

Van april 2014 tot zomer 2018 heeft de onderzoeker wekelijks een of soms twee keer kickbokstrainingen gevolgd. De in totaal ongeveer 200 trainingen vonden plaats bij tien verschillende gyms. Bij Van der Vathorst gym (67 keer), Bensity gym (ongeveer 120 keer), El Otmani gym (3 keer), Mousid gym (2 keer), bij Mejiro gym (2 keer) en bij Vos gym, Royers gym, Eastbound gym, Kops gym en Simson gym, waar elk één keer werd meegetraind. De onderzoeker heeft diverse trainingen van wedstrijdvechters bijgewoond onder leiding van Mousid Akhamrane, Nourdin El Otmani, Kamal Chabrani, Rik van de Vathorst, Fred Royers en Thom Harinck. Daarnaast is hij aanwezig geweest bij vijf kickboks gala's: twee gala's in Amsterdam van Glory (26 en 31), twee gala's in Almere en een gala in Driemond. Van al deze gebeurtenissen zijn uitgebreide aantekeningen gemaakt, wat wil zeggen dat zowel de fysieke ervaringen tijdens de trainingen, de omgang en gesprekken met trainingsmatten in de kleedkamer ervoor en erna, als de gang van zaken op gala's steeds opnieuw nauwgezet zijn beschreven en vastgelegd.

Van der Vathorst Gym heeft 30 jaar bestaan, tot daar in december 2015 een eind aan kwam. Tante Henny en ome Jan, de ouders van Rik van de Vathorst, die tijdens zijn loopbaan als vechter een eigen school begon, zijn de 80 gepasseerd en willen niet langer dagelijks naar de gym komen. De gym wordt overgenomen door Nordin Bensellam en hernoemd tot Bensity Gym. Waar Van der Vathorst Gym als een klassieke kickboks school gezien kan worden met vooral Nederlandse en Surinaamse vechters die deels de vroege jaren meemaakten, is Bensity Gym een van de gyms met hoofdzakelijk Marokkaanse sporters zoals er tegenwoordig meer zijn in Amsterdam-West. Door te blijven trainen op dezelfde locatie kon de onderzoeker beide gyms en hun bezoekers goed leren kennen. Andere gyms werden incidenteel bezocht. Eén fysieke ruimte heeft dus een belangrijke rol gespeeld, maar de vechtsporters die in beeld zijn gekomen bevonden zich zeker niet alleen daar. In die zin kijkt dit onderzoek af van een klassieke etnografie met een afgebakende locatie en populatie; daarom wordt de term 'etnografie' niet gebruikt.

Het onderzoek ging van start met participerende observatie, de andere methoden zijn later gebruikt. Volgens een inductief patroon dienden zich vragen aan die opborrelden uit het verzamelde materiaal en die werden gebruikt in 30 interviews

Frank van Gemert

met trainers, (oud-)wedstrijdvechters, recreatieve kickboksers, onderzoekers en een promotor. Tien interviews betreffen personen die destijds hebben getraind in twee toonaangevende gyms: Mejiro (vijf vechters) en Chakuriki (vier vechters en een trainer). Het zijn de verhalen over hun ervaringen die vooral gebruikt worden in de weergave van de beginjaren van het kickboksen (zie Van Gemert, 2019). Voor zover dit artikel ingaat op vechters met een Marokkaanse achtergrond, zijn de interviews met Mousid Akhamrane, Kamal Chabrani, Nourdin El Otmani, Said El Badaoui en Nordin Bensellam relevant. Zij stemden in met vermelding in deze tekst.

Alle interviews, met een lengte tussen anderhalf en twee uur, zijn opgenomen en steeds een dag later uitgewerkt tot uitgebreide en gedetailleerde verslagen. De onderzoeker kent Nordin Bensellam al sinds 2013 toen hij onderzoek deed voor de biografie over Said Bensellam, de oudere broer van Nordin (Van Gemert, 2015). Behalve een interview zijn met Nordin talloze gesprekken gevoerd in de gym, voor en na de training. Jamal Fatni, student criminologie aan de VU, schreef zijn scriptie over de trainers en vechters van El Otmani Gym (Fatni, 2018). Zijn observaties en inzichten hebben bijgedragen aan de beschrijvingen over deze gym.

Wetenschappelijke literatuur over kickboksen in Nederland is dun gezaaid. Er is gepubliceerd over *full-contact* sporten en 'ontsporing' (Van Bottenburg & Heilbron, 1996, 2006). De in de inleiding genoemde recente publicaties hebben betrekking op de discussie rond handhaving en regulering. Er is een reeks biografieën geschreven over bekende vechtsporters: Peter Aerts (Dee & Ten Haaf, 2014), Remy Bonjasky (Van den Dungen, 2008), Marloes Coenen (Coenen, 2017), Joop Gottmers (Gottmers & Stoorvogel, 2010), Badr Hari (Olde Kalter, 2013; Bax, 2014), Thom Harinck (Harinck & Punch, 2016), Ernesto Hoost (Olde Kalter, 2011), Jan Oosterbaan (Scharrenberg, 2018), Lucia Rijker (Reitsma, 2005; Schouten & Rijker, 2013), Eddy Smulders (Burgers, 1997) en Rico Verhoeven (Verdonchot, 2017). Deze boeken zijn relevant omdat ook daarin naar voren komt wat zich afspeelt in de wereld van het Nederlandse kickboksen. Eind 2018 begon de onderzoeker aan onderzoek voor de biografie van zwaargewicht kampioen Hesdy Gerges, die zich bevindt aan het eind van zijn loopbaan. Voor dit boek zijn dertig interviews gehouden, het merendeel met deze hoofdpersoon (Van Gemert, 2020). Op het internet is een grote verzameling berichten en video's te vinden die vaak gekoppeld zijn aan websites van een bond of gym. Vooral op YouTube staat een haast onuitputtelijke verzameling video's met gevechten of korte documentaires over vechters en gyms. Voor dit artikel is ook van die documentaires gebruikgemaakt (onder andere IKON, 2006; Harinck, 1994; KRO, 2011; VARA, 1981).

Het onderzoeksmateriaal dat werd geselecteerd voor de verschillende paragrafen van dit artikel is noodzakelijkerwijs ongelijksoortig. De eerste route van de Amerikaanse boksers is beschreven op basis van literatuur. De route van de kickboksers van het eerste uur werd gedestilleerd uit interviews en uit kledkamergesprekken in Van der Vathorst gym, uit literatuur, waaronder de biografieën, en uit bronnen op internet. De Marokkaanse route ten slotte is in hoofdzaak gebaseerd op data afkomstig van participerende observatie en interviews.

5 Het begin van kickboksen in Amsterdam

Kickboksen is een jonge sport, die pas in de jaren zeventig in Nederland werd geïntroduceerd. De wortels liggen bij het Japanse karate en bij muay thai uit Thailand, niet zo zeer bij boksen (Brunekreef, 2007; Van Gemert, 2019). Anders dan boksen is kickboksen geen olympische sport. Er bestaan nogal wat verschillende bonden naast elkaar die elk hun eigen organisatie en regels hebben (Dortants & Bottenburg, 2013; Werkgroep Handhaving, 2014; Loef & Lagendijk, 2015).

De nieuwe sport werd vanwege de hardheid van het *full-contact* gevecht afgekeurd door de goegemeente, maar in korte tijd groeide de belangstelling van een select publiek. Toen de eerste wedstrijdgalas in Amsterdam werden georganiseerd, leverde dat gemengde reacties op, niet in de laatste plaats omdat de wedstrijden regelmatig ontspoorde en er in de zaal gevechten uitbraken (Scharrenberg, 2018: 39-45). Voor reguliere sponsors was kickboksen niet aantrekkelijk en daarom waren het coffeeshops of bordelen die bijsprongen om de gala's te financieren (Olde Kalter, 2011, 2013). De steun was welkom, maar seks en drugs werden zichtbaar met de sport verbonden. Ook het feit dat Hells Angels en andere personages met bedenkelijke reputaties de vip-tafels bevolkten droeg bij aan het slechte imago (RIEC, 2012; Werkgroep Handhaving, 2014; Asscher, 2015).

In de vroege jaren stelden kickbokstrainers als 'vrije jongens' naar goeddunken hun eigen vechtstijl samen en veelal Nederlandse 'knokkers' van de straat kwamen naar hun gyms (Van Gemert, 2019). Surinaamse vechters, zoals kampioenen Luciën Carbin, Ernesto Hoost en Remy Bonjasky, kwamen daarna ten tonele en nog later volgden Marokkanen.⁵

In Mejiro en Chakuriki, twee Amsterdamse gyms van het eerste uur, werd zeer hard getraind. Er heerste een strakke discipline, die vooral verwees naar de Japanse wortels en jongens van de straat veranderde in gehoorzame discipelen, zo lang ze zich bevonden binnen de strikt hiërarchische structuur van de gym. Bij Chakuriki kwamen sektarische elementen aan de oppervlakte, want de vechters droegen afwijkende kleding en vormden een 'broederschap', die een 'levenswijze' had met 'vijf gouden regels' die voor elke training hardop werden opgezegd (Harinck, 1980; VARA, 1981; Harinck & Punch, 2016: 19-20).

In de jaren tachtig was jeugdwerkloosheid zeer hoog vanwege een economische depressie (Jaspers & Heesink, 1985). Het was de tijd van de kraakbeweging, van zwarte kleding en punk, van doemdenken en 'no future'. Het vechten van wedstrijden leverde nauwelijks wat op, slechts een enkeling kon daarvan leven. 'Een B-vechter kreeg toen 100 gulden startgeld en 150 gulden premie als hij won. Sommigen hadden elke twee maanden een gevecht. Als je goed was en echt wilde, kon je iedere week vechten' (Oud-trainer A). Het kwam daarom goed uit dat vechters gevraagd werd om als portier aan de deur te staan bij clubs in het Amsterdamse

5 Vanwege specifieke migratiegeschiedenissen komen etnische groepen niet tegelijk Nederland binnen. Deels doorlopen zij dezelfde ontwikkeling, maar dat doen ze niet simultaan. Zo is de problematiek van jeugdcriminaliteit en druggebruik onder Surinamers in Nederland (o.a. Janssen & Swierstra, 1982; Buiks, 1983; Sansone, 1990) iets ouder dan die van Marokkanen (o.a. Kaufman & Verbraeck, 1988; Wermölder, 1990; Van Gemert, 1998; De Jong, 2007). Een zelfde patroon is te zien bij kickboksen: de Surinaamse vechters melden zich en de Marokkanen komen daarna.

Frank van Gemert

uitgaansleven, werk dat vanwege de late uren bovendien goed te combineren was met de dagelijkse trainingen.

De clubs waren vooral geïnteresseerd in de kampioenen. Dat waren namelijk vechters met een reputatie, die hen ook tegenover lastig publiek van pas kon komen. 'Door de combinatie van trainen en vechten kon iemand met aan de deur staan een bepaalde welstand en aanzien genieten. Hoe meer hij won, hoe meer aanzien en geld. Dat zijn er maar een paar, een handje vol. Maar dat weet je niet als je er aan begint' (Oud-vechter A).

De verhalen over drank, drugs en vrouwen als stereotiepe verlokkingen voor de sportman bevatten zeker waarheid voor de vroege kampioenen. Drugs vormden een verleiding voor vechters in het nachtleven. In het bijzonder de nieuwe drug cocaïne, die in de clubs erg populair werd, eiste zijn tol. De vechtsporters kregen het aangeboden, beleefden er plezier aan, verdienden ermee, bezweken eraan en waren soms in staat er weer afstand van te nemen. Joop Gottmers (Gottmers & Stoorvogel, 2010), Peter Smit en bokser Jan Lefeber (beiden in Scharrenberg, 2010) zijn enkele voorbeelden.

Er is een lange lijst van Nederlandse vechtsporters die afgleden naar het criminele milieu en met wie het niet goed is afgelopen. Bokser Rudi Lubbers (1945) zat lange straffen uit voor drugssmokkel en bokser Rudy Koopmans (1948) werd veroordeeld voor afpersing en drugshandel en was doelwit van een schietpartij. Ook Rob Kaman, Rik van de Vathorst en Jan Oosterbaan zaten straffen uit voor serieuze misdrijven. Voor anderen heeft de betrokkenheid meer dan eens een fatale afloop. André Brilleman (1959) was kampioen kickboksen en werd bodyguard van Klaas Bruinsma. Hij werd in 1985 geliquideerd. Ook Miloud el Geubli (1962) verdween in 1992 en is vermoedelijk vermoord (beiden in Scharrenberg, 2010).

In het nieuwe millennium volgen de incidenten elkaar snel op: in 2000 Rinus Holman (1961); in 2001 Coen de Nijs (1963); in 2002 Huseyin Cift (1983); in 2004 Unsal Altinyay (1974), Nordin Ben Salah (1972) en Mohammed Kassrioui (1979); in 2005 Peter Smit (1961); in 2008 Rick Holshuijsen (1962); in 2011 Senol Tuna (1964); in 2012 Youssef Sabbahi (1975) en Redouan Stitou (1986); in 2013 Kevin America (1976) en Volkan Düzgün (1987); in 2014 Tarik El Idrissi (1983) en Hans Nijman (1959); in 2015 Mario Magan Tier (1970). Tier en Sabbahi zijn promotors, de anderen zijn meestal kickboksers, een enkeling is bokser of *free fighter*. Allemaal werden ze doodgeschoten (Van Gemert, 2015: 57-62; Loef & Lagendijk, 2015: 10-13).

6 De route van de vroege Amsterdamse kickboksers

De kickboksers van het eerste uur waren veelal Nederlandse jongeren zonder plan die zich op een nieuwe sport stortten. Sommigen volgden een opleiding of hadden een diploma, maar het merendeel was werkloos en bleek gevoelig voor verlokkingen op hun pad.

'Het waren geen criminelen, maar boefjes. Een crimineel is professioneel, die is er zeven dagen per week mee bezig, denkt er goed over na. Zij waren

gewoon jongens die wel eens ergens tegenaan liepen en dan gebeurt er iets dat niet mag volgens de wet. Ze waren er niet echt naar op zoek, maar ze gingen het ook niet uit de weg' (Oud-vechter B).

'Als je wint, heb je vrienden'. Dit gezegde sluit nauw aan bij wat de vroege kampioenen overkwam toen ze plotseling veel aandacht kregen van ogenschijnlijk vriendelijke mensen die hen uitnodigden en fêteerden. De vechters kwamen terecht in een omgeving met vertier dat ze zich eigenlijk niet konden veroorloven, in kringen waartoe ze normaal gesproken geen toegang hadden. Wat ze meemaakten, contrasteerde sterk met de noeste trainingsarbeid en was zeer aantrekkelijk. 'Het was nieuw, het was spannend. Er gebeurde van alles toen, en wat wisten wij?' (Oud-vechter C). De jongens van de straat die overeind bleven in zeer harde gevechten in de ring en ook aan de deur hun mannetje stonden, vonden in de uitgaanswereld een tweede podium (Van Gemert, 2015: 68). De vechters kregen aanzien en tegelijkertijd kwamen ze in aanraking met het criminele milieu.

Wat zijn kansen en bedreigingen voor de vechters? Hoe nemen zij daar kennis van? Hoe worden hun kwaliteiten aangewend? Met het vechten van wedstrijden was destijds weinig te verdienen, maar er liep een lucratieve route naar het uitgaansleven. Daar lagen zowel de kansen als de bedreigingen voor de vechters. Het werk als portier was welkom en successen in de ring brachten dat binnen het bereik van de kampioenen. Dit kwam hun ter ore door trainingsmaten die al dergelijk werk deden, maar veel trainers van het eerste uur hadden zelf ook werk als portier (Coenen et al., 2010) en sommigen beschikten over korte lijntjes met het criminele milieu (Van Gemert, 2019). Het vechten was een kwaliteit die hun een reputatie opleverde die dus ook buiten de ring te gelde werd gemaakt. Deze route kent gevaarlijke verlokkingen, maar in de beginjaren hadden de onervaren vechters daar weinig oog voor. Ze zagen vooral een lucratief avontuur, maar meer dan eens liep dat (helemaal) verkeerd af.

7 Kickboksers met Marokkaanse achtergrond in Amsterdam-West

Mousid Akhamrane (1966) is een markante persoon in de geschiedenis van het Nederlandse kickboksen. Al in zijn jeugd wordt zijn talent herkend door Johan Vos die hem traint en kampioen maakt in meerdere disciplines. Vos bezorgt hem werk als sporttrainer in een jeugdgevangenis, waar Mousid leert werken met de jeugdige delinquenten. Hij ziet een uitdaging in het trainen van jongens die hij kent van de straat. Hij begint in Amsterdam-Noord, waar hij een leegstaande school mag gebruiken en dat leidt tot grote aanloop. Later verplaatst hij Mousid Gym naar de Indische buurt in Oost waar zijn inspanningen worden gehonoreerd door burgemeester Patijn, die hem subsidie verstrekt. Hij stopt zelf met wedstrijden vechten als hij 28 jaar is. Tegenwoordig is hij regulier sportschoolhouder en heeft een gym in de Verheijhal in Amsterdam-Oost. De Gym telt nu ongeveer 100 leden en heeft vijf A-vechters die Mousid zelf opleidde en daarnaast trainen een aantal bekende vechters bij hem.

Frank van Gemert

Mousid was een pionier, en als rolmodel voor de eerste Amsterdamse vechters met een Marokkaanse achtergrond is hij van grote waarde. Nourdin El Otmani (1979), Said El Badaoui (1980), Kamal Chabrani (1981) en Nordin Bensellam (1981) hebben net als Mousid een Marokkaanse achtergrond en ook zij hebben een grote staat van dienst in het wedstrijdvechten. Ze trainden bij Amsterdamse gyms, geven inmiddels zelf training in kickboksen en hebben ook allemaal ruime ervaring met jongerenwerk. Nourdin is naamgever van El Otmani Gym, een sportschool in Amsterdam-West met 600 ingeschreven leden en een flink aantal zeer succesvolle vechters, die hij trainde samen met zijn rechterhand Said El Badaoui. Inmiddels is Said voor zichzelf begonnen in een gym in Utrecht. Nourdin heeft een hbo-diploma Jongerenwerk en het lukte hem in het verleden om jongeren van de beruchte Mondriaan-groep aan het trainen te krijgen. Kamal en Nordin werken voor Multi Plus Zorg (MPZ), een instantie in Amsterdam-West die jongeren met gedragsproblemen, psychiatrische stoornissen en/of delinquent gedrag begeleidt. Kamal is directeur van MPZ en bestiert daarnaast Chabrani Gym in Weesp. Nordin is sinds januari 2016 de centrale man in Bensity Gym, net als El Otmani Gym een sportschool in Amsterdam-West.

Deze trainers kennen de wereld van het kickboksen en houden zich nog steeds bezig met de sport, maar ook met de problematiek van jongeren op straat. In Amsterdam-West betekent dit dat zij vaak te maken krijgen met jongeren met een Marokkaanse achtergrond, een groep die sinds de jaren tachtig is oververtegenwoordigd in de politiestatistieken (Werdmölder, 1990; Van Gemert, 1998; De Jong, 2007).

Kickboksen is momenteel populair onder Marokkaanse jongeren en allemaal kennen ze Badr Hari. Waar Mousid destijds in Amsterdam faam verwierf, is Badr dankzij moderne media in heel Nederland en ver daarbuiten bekend. Zijn kwaliteiten als vechter zijn onomstreden, maar zijn loopbaan laat zien dat hij banden had zowel met het criminele milieu van Hells Angels en Gwenette Marta, als met BN'ers Yves Gyrath en Estelle Cruyff (KRO, 2011; Olde Kalter, 2013; Bax, 2014). Schrijvers Leon de Winter en Abdelkader Benali toonden hun sympathie voor hem (De Winter, 2012; Benali, 2013). Dat Badr controversieel is vanwege een opvallende mix van succes en misstappen, schept voor gestigmatiseerde jongeren uit deze etnische groep een vanzelfsprekende verbondenheid met deze eigentijdse held.

Marokkaanse jongens zijn vaak ook goed in voetbal, maar bij clubs krijgen ze als regel te maken met Nederlandse trainers en dat maakt doorstroming lastig, zo kon uit verschillende monden worden opgetekend (vgl. Van Sterkenburg, 2013). 'Bij kickboksen krijg je de volledige kans om te laten zien wat jij kunt. Ze kennen Badr, ze kennen de voorbeelden. Ze weten dat het kan, dat het mogelijk is' (Nourdin El Otmani). 'Je kunt in deze sport iets worden vanaf niets' (Trainer B). Behalve de droom van een glanzende loopbaan, wordt het op straat ook gewaardeerd als je goed kunt vechten. 'De straatjongens, die hebben al niet veel. Bij hun vrienden op straat is knokken toch een belangrijk onderdeel. (...) Ze halen er voordeel uit als anderen tegen hun moeten opkijken' (Oud-trainer A).

8 De route van kickboksers met een Marokkaanse achtergrond

In het verleden dienden verlokkingen zich aan in contacten met bewonderaars en vriendelijke trainingsmaten. De Marokkaanse trainers zijn daarvan op de hoogte en hanteren strakke regels om afglijden te voorkomen. Mousid weet dat er vechters in zijn school kunnen komen die niet zuiver op de graat zijn. Hij registreert en houdt afstand.

‘Als er mensen zijn die foute dingen doen, wat kan ik daar aan doen? Als hij gewoon traint en contributie betaalt, kan ik niet zeggen dat hij buiten moet blijven, ook al heb ik hem het liefst niet binnen. Buiten de school heb ik geen contact met hem. Ik ga niet met hem lopen en geen koffie drinken. Ze zien je met hem en dan gaan ze anders over je denken.’

Ook Nourdin El Otmani Gym trekt scherpe grenzen:

‘Het heeft wel met je opvoeding te maken. Ga niet met slechte jongens om, dat hebben mijn ouders me altijd gezegd. Voor mij is het makkelijk, ik kreeg het ingepeperd: foute jongens en fout geld. Daarnaast zag ik ook de slechte voorbeelden, zo wil ik niet eindigen. Voor mij was een coffeeshop al zo’n grens. Ik trainde met jongens die in een coffeeshop werkten. Ze nodigden me uit voor de thee, maar ik ging er niet heen. Ik heb nog nooit een sigaret aangeraakt.’

Binnen de gym gedragen jongeren zich correct en foute onderwerpen komen niet ter sprake. Dat is vanwege de hiërarchie binnen de setting van de trainingen goed te verwezenlijken, maar de controle gaat verder. Zo bestaan bij El Otmani Gym afspraken over contracten met sponsors. Vaak worden vechters rechtstreeks benaderd door geldschietters, maar de trainers willen voorkomen dat er namen van ‘verkeerde’ sponsors op de T-shirts komen die vechters op de gala’s dragen. Ze stellen regels op. Er is ook actieve bemoeienis op sociale media, want trainers zien erop toe dat hun sporters zich ook daar houden aan afgesproken codes. ‘Mijn vechters, ik ben heel voorzichtig met ze. Ze weten dat ik meekijk, ik bewaak ze. Ik kijk met ze mee op Facebook’ (Nourdin El Otmani).

Deze trainers zijn zelf gestopt als wedstrijdvechters en kijken verder. ‘Ik had ervan kunnen leven, maar dan had ik meer wedstrijden moeten nemen. Dat is een risico, want je krijgt klappen en een cao is er niet. Ik kijk wat goed is op de lange termijn’ (Kamal Chabrani). Het risico schuilt echter niet alleen in blessures. Wedstrijdvechters kunnen zo opgaan in hun sport, dat ze zich enkel in een kleine wereld bewegen. Een vechter moet stevig in zijn schoenen staan, juist als hij succes heeft.

‘Winnen is nodig voor de verslaving van het vechten. Als je niet wint, zakt het weg. Het is een beloning, maar het zorgt ook voor aandacht. Het lukt niet meer als de mensen over je heen kijken. Je kunt dus wel een lichamelijke ver-

Frank van Gemert

slaving hebben van het twee keer per dag trainen, maar die aandacht van buiten heb je ook nodig' (Mousid Akhamrane).

Ook Nordin Bensellam weet dat jongens wennen aan die specifieke aandacht die komt met het succes en daarin schuilt een risico.

'Beter een diploma dan een belt [kampioensriem-FvG]. Dat diploma blijft geldig en die belt is maar voor even. Er zijn veel vechtsporters die het heel goed doen en dan naar beneden vallen. Voor jongens aan de onderkant is het heel moeilijk veel aandacht te krijgen en daarna weer verder te gaan. Ze willen dat gevoel, die piekervaring vasthouden. Ze willen er blijven.'

Deze trainers gunnen de jongeren sportieve successen, maar ze leggen minstens zoveel nadruk op wat er daarnaast of daarna dient te gebeuren. 'Het is niet mijn droom om kampioenen op te leiden, maar om jongeren kampioenen van hun eigen leven te maken'. Dit zijn de woorden van Nourdin El Otmani die al sinds 2011 op de website van 'boks het voor elkaar' staan (www.bokshetvoorelkaar.nl/). Dat de sportieve successen gerelativeerd worden, blijkt ook als Said El Badaoui vertelt over een student die vijf keer per week vanuit Rotterdam naar El Otmani Gym in Amsterdam-West kwam om te trainen. Said heeft met hem gepraat en zijn waardering uitgesproken voor het doorzettingsvermogen. Hij voegde er echter aan toe dat het beter zou zijn als de student zich zou richten op zijn studie en geen kostbare tijd meer zou verliezen met op en neer reizen. 'Hij heeft me later een e-mail gestuurd. Het was moeilijk, maar hij vond het toch ook beter om ermee te stoppen.'

De focus ligt niet alleen op het sportieve element en vooral bij jongere jongens gaat de begeleiding verder dat het aanleren van trappen en stoten. 'Tuurlijk, je moet de techniek hebben. Je moet je de basistechnieken beheersen. Maar niet alleen dat. Het gaat ook om hoe je je gedraagt. Je gedrag! Waar leg je je spullen neer? Hoe reageer je op mensen? Geef je altijd een ander de schuld, of neem je verantwoordelijkheid?' Nourdin wijst een jongen aan die aan het trainen is. Ik schat hem 13 jaar. 'Kijk hij. Hij bijvoorbeeld. In dat rode shirt. Zijn techniek is goed. Voor zijn techniek zou hij klaar zijn. Maar zijn gedrag niet. Dat is er nog niet. Ik heb hem al een paar keer op iets aangesproken en hij geeft altijd een ander de schuld. Het ligt nooit aan hem. Dus als zijn gedrag niet goed is, dan kan hij ook niet verder'. (Fatni, 2018: 47). De trainers hebben individueel contact met de jongeren die zij kennen, niet alleen de wedstrijdvechters, ook met recreanten. Ze brengen hen mores bij en proberen in de gaten te houden wat er gebeurt met de jongens die uit zicht verdwijnen. 'Hé die is al lang niet geweest... Dan ga je kijken, dan ga je appen: waar blijf je nou?' (Said El Badaoui).

Nordin Bensellam kiest er bewust voor in Betsy Gym geen wedstrijdvechters te begeleiden.

'Als je wedstrijdvechters hebt, dan lopen de trainingen heel anders. Sparren wordt anders. Nu kun je zeggen "niet op het hoofd" of iets anders, maar als jongens voor een wedstrijd trainen wordt het een stuk harder. Een heel

andere sfeer. Als je dan meedoet en je krijgt een paar keer een tik, dan ga je denken: wil ik hier nog wel trainen?’

Nordin heeft niet de ambitie om kampioenen af te leveren, voor hem is de kameeradschappelijke sfeer in de gym belangrijker.

Bensy Gym en El Otmani Gym zijn geen gesloten locaties waar kampioenen worden klaargestoomd, maar vanuit de gyms neemt men deel aan het leven in de wijk. Er zijn banden met diverse groeperingen en in de gym vinden activiteiten plaats. El Otmani Gym voert projecten uit samen met scholen in de buurt en verzorgt huiswerkbegeleiding. Nordin Bensellam werkt mee in de organisatie van Karam, een stichting die onder andere medische goederen inzamelt en verscheept naar arme landen. Eind 2016 werden in Bensy Gym kleding en babymelk bijeengebracht voor verzending naar Syrië (www.youtube.com/watch?v=0smSM82wPVs) en in juli 2018 nam Said El Badaoui via Facebook het initiatief voor een inzameling van goederen die werden verscheept. In Bensy Gym helpen jongens die door MPZ worden begeleid achter de balie of ze trainen mee, soms is er een te herkennen aan een enkelband. Nordin houdt een oogje in het zeil.

In de zaal en in de kleedkamers van beide gyms komen mannen van verschillende leeftijden elkaar tegen. Trainingen verlopen gedisciplineerd en bij de jeugd wordt ruim tijd genomen om de jongens toe te spreken en ze te doordringen van de noodzaak om serieus te trainen. Dat is soms een lastige opgave, want de jongens zijn uitgelaten en ze zijn gewend elkaar voortdurend de loef af te steken. Steevast wordt er door trainers op gewezen dat goede trainingsarbeid ook zijn vruchten zal afwerpen buiten de gym. De twee trainers die bij El Otmani Gym samenwerkten, zijn erg actief op Facebook. Foto's en filmpjes van noeste trainingssessies worden afgewisseld met stichtelijke spreuken. 'When Allah blesses you financially, don't raise your standard of living, raise your standard of giving' (Facebook Nourdin El Otmani). 'Remember, at the end of the day, it's better to walk alone than with a crowd headed in the wrong direction! Without following your own path, hard work and discipline it is difficult to be a top professional' (Facebook Said El Badaoui).

Wat zijn kansen en bedreigingen voor de vechters? Hoe nemen zij daar kennis van? Hoe worden hun kwaliteiten aangewend? Als deze jongeren een trainer in hun eigen omgeving kennen die ze vertrouwen, gaan ze fanatiek sporten. Deze trainers zijn daar blij mee, temeer omdat ze jongeren kennen van wie ze denken dat die de verkeerde kant op kunnen gaan. Ze gebruiken de vechtsport om de jongens onder hun hoede te krijgen en om ze bij te sturen. Zij zien het als hun taak ervoor te zorgen dat deze jongeren geen verkeerde contacten leggen, dat ze zich niet enkel focussen op het wedstrijdvechten en dat er in de gym een positieve en sociale sfeer is. De werkelijke doelen die zij de jongens voorhouden, liggen buiten de gym en zijn te bereiken op langere termijn.

Frank van Gemert

9 Conclusie, de routes vergeleken

De contouren van de route van de vechters met Marokkaanse achtergrond worden herkenbaar en krijgen betekenis als een vergelijking wordt gemaakt met de bokkers uit Chicago en de vroege knokkers uit de hoofdstad. De wereld van de zwarte bokkers, zoals Wacquant die beschrijft met de focus op *'body work'* in de gym lijkt te zijn uitgekristalliseerd en dat resulteert in een statisch beeld. De geschiedenis van kickboksen in Nederland daarentegen laat dynamiek zien en er bestaan opvallende verschillen tussen de twee episodes die in dit artikel zijn beschreven.

Verzilveren van *'body capital'* dat in de gym werd opgebouwd is een lastige opgave en de mogelijkheden van sociale mobiliteit met kickboksen als stijgingskanaal moeten, net als bij het boksen, niet worden overschat. De sport mag nu populair zijn, maar wat er wordt verdiend komt maar voor een klein deel bij wedstrijdvechters terecht en er zijn maar heel weinig kickbokkers die kunnen leven van de inkomsten uit wedstrijden. Toch is de centrale vraag daarmee niet bevredigend beantwoord, want als boksen in de VS, kickboksen in de beginjaren en kickboksen in de Marokkaanse gyms nu met elkaar worden vergeleken, brengt dat interessante verschillen aan het licht.

Hoe kunnen jongeren met een Marokkaanse achtergrond tegenwoordig in Amsterdam-West hogerop komen met behulp van kickboksen? Net zoals bij het boksen in de VS, lijkt sprake van *'ethnic succession'* bij het kickboksen in Nederland. In de gyms in Amsterdam-West trainen momenteel veel vechters met een Marokkaanse achtergrond. Hier kunnen zij zich onder leiding van gereputeerde trainers bekwamen in de vechtsport. Jongens van deze etnische groep vinden er een kant en klaar netwerk met een lage drempel. Dat voelt vertrouwd en ze kunnen er sociaal kapitaal opbouwen. Een belangrijk verschil tussen deze route van Marokkaanse vechters enerzijds, en de vroege Amsterdamse route en die van de zwarte bokkers anderzijds, ligt in de maatschappelijke oriëntatie.

In de gym in het getto van Chicago ligt nadruk op *'body work'* en de bokkers proberen hun positie te verbeteren door zo veel als mogelijk te focussen op de sport zelf. Bij het kickboksen in Nederland komen stijgingskanalen in beeld die juist buiten de sport liggen. In de vroege periode liepen er routes via de uitgaanswereld naar het werk als portier en naar het criminele milieu. De vechters met Marokkaanse achtergrond van nu krijgen te horen dat het succes in de ring relatief is en dat zij zich ook moeten richten op wat daarnaast en daarna gebeurt.

Hierbij moet de aantekening worden gemaakt dat de drie routes verschillende contexten kennen die uiteenlopende kansen bieden. De bokkers in Chicago zitten volgens Wacquant opgesloten in het hypergetto en hun mogelijkheden ten aanzien van opleiding en werk zijn pover. Vanwege economische crisis hebben de vroege Amsterdammers evenmin de wind mee en dat maakt de verlokkingen in het uitgaansleven nog aantrekkelijker. De Marokkaanse jongeren hebben op hun beurt te maken met stigmatisering en discriminatie op de arbeidsmarkt. De zwarte bokser uit Chicago kan vrijwel uitsluitend beschikken over *'body capital'*, terwijl de vroege Amsterdammers het criminele milieu en de economie van het nachtleven weten te gebruiken. De vechters met Marokkaanse achtergrond wor-

den erop gewezen dat ze sociaal kapitaal dienen te vergaren voor hun maatschappelijke ontwikkeling.

De route van de zwarte bokkers uit de gym in Chicago krijgt richting doordat zij gevaren uit de weg gaan en zich focussen op de trainingsarbeid. Niet zozeer een morele lading als wel gevaar bepaalt dat. In Nederland spelen morele argumenten aanvankelijk evenmin een rol, later worden die juist ingebracht. Anders dan de bokstrainers uit Chicago waren de trainers in de beginjaren zelf eerder een schakel dan een obstakel op de route naar de verlokkingen in het uitgaansleven. De kickbokkers van het eerste uur bevonden zich in een situatie waarin het lastig was grenzen te trekken. Vriendelijke mensen in hun omgeving bleken meer dan eens criminelen (Van Gemert, 2019). De Marokkaanse trainers in Amsterdam-West kennen de geschiedenis en ze zijn goed op de hoogte van de risico's. Ze hebben heldere opvattingen over wat kan en mag en ze laten niet na daar voortdurend op te wijzen. De ambiguïteit die de vroege jaren kenmerkte, staat in schril contrast met deze ondubbelzinnigheid.

Wacquant heeft sympathie en waardering voor de zwarte bokkers, maar als stijgingskanaal acht hij de sport voor deze groep van weinig nut. Boksen kan deze vechters geen betere positie bezorgen, eerder ziet hij boksen als een bezigheid binnen de cocon van de gym die een bevestiging is van hun lage positie. Kickboksen is evenmin een stijgingskanaal van betekenis voor Marokkaanse jongeren in Amsterdam-West, in de zin dat er maar weinig zijn die er een boterham mee kunnen verdienen. Trainen in de gyms kan echter wel waardevol zijn voor kwetsbare jongeren in achterstandswijken, omdat ze daar kunnen worden bijgestuurd en op koers gehouden in hun maatschappelijke loopbaan.

Dit artikel maakt in het onderzoeken van de route van de Marokkaanse vechters vooral gebruik van inzichten van trainers, die als ervaren volwassenen overzien wat in de gym gebeurt. Hoe jongeren dit ondergaan en of ze ook inderdaad vinden dat hun in de gym bruikbaar gereedschap wordt aangereikt voor die maatschappelijke loopbaan, kan onderwerp zijn van een volgend onderzoek. Dat zou voor de wetenschap een interessante volgende stap zijn, maar ook beleid gericht op kwetsbare jongeren zou er baat bij hebben. Men wil deze jongeren kansen bieden, maar wat precies maakt dat ze openstaan en gebruik willen maken van wat hun in de gym wordt geboden?

Literatuur

- Asscher, G. (2015) *Vechtersbazen; Een cultureel-criminologische analyse van criminaliteit en full-contact vechtsporten*. Utrecht: Rijksuniversiteit Utrecht (scriptie).
- Baar, P. & T. Wubbels (2011) Machiavellianism in children in Dutch elementary schools and sports clubs: Prevalence and stability according to context, sport type, and gender. *The Sport Psychologist*, 25(4), 444-464.
- Bax, M. (2014) *Badr Hari, mijn verhaal*. Utrecht: Kosmos Uitgevers.
- Benali, A. (2013) *Bad boy*. Amsterdam: Arbeiderspers.
- Bottenburg, M. van & J. Heilbron (1996) *De verharding van het wedstrijdvechten*. Amsterdam: Dioptr.

Frank van Gemert

- Bottenburg, M. van & J. Heilbron (2006) De-Sportization of Fighting Contests: The Origins and Dynamics of No Holds Barred Events and the Theory of Sportization. *International Review for the Sociology of Sport*, 41, 259-282.
- Brunekreef, W. (2007) *The golden Kyokushin and K-1 encyclopedia*. Knoxville: MAproductions.
- Buiks, P.E.J. (1983) *Surinaamse jongeren op de Kruiskade; Overleven in een etnische randgroep*. Deventer: Van Loghum Slaterus.
- Burgers, W. (1997) *'Fast' Eddy Smulders; Zijn onstuitbare opmars naar de wereldtop*. Zutphen: Alpha.
- Coenen, M. (2017) *Kracht; Lessen uit de kooi*. Amsterdam: Bruna.
- Coenen, A., J.-M. van Braak & M. de Ruiter (2010) *Dutch Old School Kickboxing Icons*. Rotterdam: Trichis Publishing.
- Dee, D. & K. ten Haaf (2014) *Peter Aerts; The Dutch lumberjack*. Groningen: Uitgeverij Passage.
- Dortants, M. (2017) *Power and Truths in Combat Sports; The impact of societal and policy changes on governing practices in sport*. Utrecht: z.u. (dissertatie).
- Dortants, M. & M. van Bottenburg (2013) *Aanzien en overleven in een sport vol passie. Over regulering van full-contact vechtsporten*. Nieuwegein: Arko Sports Media.
- Dortants, M., A. Knoppers & M. van Bottenburg (2016) Challenges in regulating full contact martial arts and combat sports. *International journal of sport policy and politics*, DOI:10.1080/19406940.2016.1170717
- Dungen, M. van den (2008) *Remy Bonjasky; God in Japan*. Antwerpen: Houtekiet.
- Endresen, I.M. & D. Olweus (2005) Participation in power sports and antisocial involvement in preadolescent and adolescent boys. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46(2), 468-487.
- Elling, A. & E. Wisse (2010) *Beloften van vechtsport*. Nieuwegein/'s-Hertogenbosch: Arko Sports Media/ Mulier Instituut.
- Elling, A., S. Schootemeijer & R. van den Dool (2017) *Cijfers over vechtsport; Een inventariserende studie naar beoefening, aanbod, evenementen en veiligheid van full-contact vechtsporten in Nederland*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Fatni, J. (2018) *Kampioen van je eigen leven; Een Casestudy van kickboks school El Otmani Gym*. Amsterdam: Vrije Universiteit (scriptie).
- Gemert, F. van (1998) *Ieder voor zich; Kansen, cultuur en criminaliteit van Marokkaanse jongens*. Amsterdam: Het Spinhuis.
- Gemert, F. van (2015) *Straatkrediet; Biografie van Said Bensellam*. Meppel: Just Publishers.
- Gemert, F. van (2019) *Knokkers en vrije jongens; Het criminele verleden van het Nederlandse kickboksen*. *Proces* 98(3), 166-183.
- Gemert, F. van (2020) *Fighterheart; Het verhaal van Hesdy Gerges*. Meppel: Just Publishers.
- Gottmers, J. & H. Stoorvogel (2010) *Knock-out*. Utrecht: Uitgeverij Voorhoeve.
- Gubbels, J., T. van der Stouwe, A. Spruit & G. J.J.M. Stams (2016) Martial arts participation and externalizing behavior in juveniles: A meta-analytic review. *Aggression and Violent Behavior*, 28, 73-81. <http://doi.org/10.1016/j.avb.2016.03.011> .
- Harinck, T. (1980) *Chakuriki; De ontleende kracht*. Amsterdam: Dojo Chakuriki.
- Harinck, T. (1994) *Born To Fight*. Instructiefilm van Chakuriki, gemaakt in eigen beheer, www.youtube.com/watch?v=GgXeUPhvnho .
- Harinck, T. & J. Punch (2016) *Thom Harinck; Godfather of muay thai kickboxing in the west* . Amsterdam: Amsterdam Publishers.
- Hoffman, S.G. & G.A. Fine (2005) The Scholar's Body: Mixing It Up with Loïc Wacquant. *Qualitative Sociology* 28(2), 151-7.
- IKON (2006) 'Vechtershart'. Documentaire uitgezonden op 16 december 2006.

- Janssen, O. & K. Swierstra (1982) *Heroïnegebruikers in Nederland; Een typologie van levensstijlen*. Groningen: Kriminologisch Instituut, Rijksuniversiteit Groningen.
- Jaspers, J.P.C. & J.A.M. Heesink (1985) Beleving en effecten van werkloosheid schoolverlaters; Een longitudinaal onderzoek. *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken* 1(4), 4-15.
- Jong, J.D. de (2007) *Kapot Moelijk: Een Etnografisch Onderzoek naar Opvallend Delinquent Groepsgedrag van 'Marokkaanse' Jongens*. Amsterdam: Aksant.
- Kaufman, P. & H. Verbraeck (1988) *Marokkaan en verslaafd*. Utrecht: Gemeente Utrecht.
- Koolwijk, M. van, E. Lagendijk & H. van Egdome (2014) *Eindrapportage regulering full contact vechtsporten; 'Regulering vechtsport is samenspel'*. Z.p.: NOC*NSF.
- KRO (2011) *'De storm van Badr Hari'*. Documentaire in serie Profiel, uitgezonden op 27 juni 2011, www.documentaire.net/review/de-storm-van-badr-hari/.
- Kreager, D.A. (2007) Unnecessary Roughness? School Sports, Peer Networks, and Male Adolescent Violence. *American Sociological Review* 72(5), 705-724, <https://doi.org/10.1177/000312240707200503>.
- Lagendijk, E. & I. Deelen (2018) *Waard om te vechten; Over de waarde van full contact vechtsport voor jongeren*. Amsterdam: DSP-groep.
- Loef, L. & E. Lagendijk (2015) *Bad boys network; Over de relatie tussen full contact vechtsport en criminaliteit*. Amsterdam: DSP-groep.
- Olde Kalter, J. (2011) *Kickbokser*. Amsterdam: Prometheus.
- Olde Kalter, J. (2013) *Badr; De harde werkelijkheid achter Badr Hari*. Amsterdam: Prometheus.
- Reitsma, T. (2005) *Lucia million dollar babe; Biografie van een wereldkampioene boksen*. Baarn: Tirion.
- RIEC (2012) *Verwevenheid in de ring bij kickboksen, MMA, freefight en K1; Een onderzoek naar de aard en omvang van georganiseerde criminaliteit in relatie tot vechtsportevenementen in Noord-Holland*. Z.p.: Regionaal Informatie en Expertise Centrum Noord-Holland.
- Sansone, L. (1990) *Schitteren in de schaduw; Overlevingsstrategieën, subcultuur en etniciteit van creoolse jongeren uit de lagere klasse in Amsterdam 1981-1990*. Amsterdam: Het Spinhuis.
- Scharrenberg, K. (2010) *Down for the count; Over vechtsport en misdaad, winnen en verliezen in de ring en in het leven*. Meppel: Just Publishers.
- Scharrenberg, K. (2018) *Jantje O; Het veelbewogen leven van vechtsportlegende Jan Oosterbaan*. Meppel: Just Publishers.
- Schuilenburg, M. & W. Schinkel (2011) Loïc Wacquant. In: B. Ieven, A. van Rooden, M. Schuilenburg & S. van Tuinen (red.), *De nieuwe Franse filosofie; Denkers en thema's voor de 21e eeuw*. Amsterdam: Boom uitgeverij, p. 243-253.
- Schouten, G. & L. Rijker (2013) *Lucia Rijker; Bokser en boeddhist*. Utrecht: Kosmos.
- Sterkenburg, J.C. van (2013) National Bonding and Meanings Given to Race and Ethnicity; Watching the Football World Cup on Dutch TV, in: D. Hassan (red.), *Ethnicity and Race in Association Football: Case Study Analyses in Europe, Africa and the USA*. New York: Routledge, p. 96-113.
- Theeboom, M. & E. Verheyden (2011) *Vechtsporten met een +; Extra kansen voor kwetsbare jongeren*. Brussel: Vrije Universiteit Brussel.
- Verdonschot, L. (2017) *Rico*. Amsterdam: Voetbal Inside.
- Vertonghen, J., M. Theeboom, E. Dom, V. Bosscher & R. Haudenhuyse (2014). The Organization and Regulation of Full Contact Martial Arts: A Case Study of Flanders. *Societies*, 4(4), 654-671, <http://doi.org/10.3390/soc4040654>.
- VARA (1981) *Chakuriki*, Documentaire VARA Sport '80, uitgezonden op 2 januari 1981, www.youtube.com/watch?v=v1Ra8XWIam4.

Frank van Gemert

- Wacquant, L. (1992) The Social Logic of Boxing in Black Chicago: Toward a Sociology of Pugilism. *Sociology of Sport Journal*, 9, 221-254.
- Wacquant, L. (1995) Pugs at Work: Bodily Capital and Bodily Labor Among Professional Boxers. *Body & Society*, 1(1), 65-94.
- Wacquant, L. (1998) A Fleshpeddler at Work: Power, Pain and Profit in the Prizefighting Economy. *Theory and Society*, 27(1), 1-42.
- Wacquant, L. (2001a) Whores, Slaves and Stallions: Languages of Exploitation and Accommodation among Boxers. *Body & Society*, 7(2-3), 181-194.
- Wacquant, L. (2001b) Deadly Symbiosis; When Ghetto and Prison Meet and Mesh. *Punishment & Society*, 3(1), 95-134.
- Wacquant, L. (2004) *Body & Soul; Notebooks of an Apprentice Boxer*. Oxford: Oxford University Press.
- Wacquant, L. (2005) Carnal Connections; On Embodiment, Apprenticeship, and Membership. *Qualitative Sociology*, 28(4), 445-474.
- Wacquant, L. (2006) *Straf de armen; Het nieuwe beleid van de sociale onzekerheid*. Berchem: Epo.
- Werdmölder, H. (1990) *Een generatie op drift; De geschiedenis van een Marokkaanse randgroep*. Arnhem: Gouda Quint.
- Werkgroep Handhaving (2014) *Rapport werkgroep handhaving martial arts ringcontactsporten*. Amsterdam: z.u.
- Wilson, W.J. (1987) *The Truly Disadvantaged; The Inner City, the Underclass, and Public Policy*. Chicago: University of Chicago Press.
- Winter, L. de (2012) Charmante Badr Hari verdient dit niet. *Elsevier* 20 april 2012. www.elsevierweekblad.nl/opinie/blog/2012/04/charmante-badr-hari-verdient-dit-niet-305186.